Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lisäselvitys

9.4.2025

VN/1/2024
VN/1/2024-TEM-159

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

TEM lisäselvitys; HE 14/2025 vp, työriitalain muuttaminen

Edustaja Merinen pyysi kirjallisesti selvittämään, miksi esitykseen sisällytettiin hätätyötä koskeva säännösmuutos.

Lakihanketta valmistellut kolmikantainen työryhmä antoi hallituksen esityksen muotoon laaditun mietinnön 22.11.2024. Mietintöön sisältyi muun muassa säännösehdotukset työntekijäyhdistyksen huolehtimisvelvollisuudesta sekä siihen liittyvistä oikeussuojakeinoista, joiden kautta lakihankkeen päämäärät pyrittiin saavuttamaan.

Työryhmätyön aikana hätätyön merkitystä ja tarvetta arvioitiin. Mietinnössä ei ehdotettu hätätyötä koskevan säännöksen muuttamista, koska sillä katsottiin ilman muutostakin olevan käyttöalaa työtaistelutilanteessa. Hätätyötä on käsitelty kuitenkin mietinnön useissa kohdissa, kuten nykytilan kuvauksessa ja nykytilan arviossa. Mietinnön jaksossa 4.1.1 kuvataan ehdotusten suhdetta voimassa olevaan sääntelyyn. Mietinnön mukaan hätätyö olisi mahdollista, jos kyse olisi ennalta arvaamattomasta tilanteesta, kuten siitä, että työtaistelusta ei ole ilmoitettu etukäteen eikä työnantajalla ole siitä muutoinkaan ollut tietoa, työtaistelun rajaukset olisivat osoittautuneet yllätyksellisesti epäselviksi tai työtaistelun aikana ilmenisi ennalta arvaamattomia tilanteita.[1] Vaikka hätätyötä koskevaan säännökseen ei ehdotettu tuossa vaiheessa muutosta, hätätyötä olisi mietinnön mukaan saanut työtaistelutilanteessa käyttää sanotuilla perusteilla.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti mietinnöstä lausuntokierroksen 22.11.2024-3.1.2025, jonka yhteydessä kuultavilta pyydettiin lausuntoa myös sen osalta, onko hätätyötä koskevaa sääntelyä tarpeen muuttaa ottaen huomioon lakiehdotukset ja jos on, millä tavalla? Työsuojeluviranomainen totesi työryhmän mietinnöstä antamassaan lausunnossa (ISAVI/11302/2024), että oikeustilan ja viranomaiskäytännön kannalta on keskeistä, että lainsäätäjä ottaa nimenomaisen kannan hätätyön teettämisestä työtaistelutilanteissa. Valtioneuvoston oikeuskansleri totesi lausunnossaan, että ehdotetun sääntelyn liityntäpintoja mm. työaikalain hätätyösäännökseen tulisi kartoittaa jatkovalmistelun yhteydessä tarkemmin (OKV/2897/21/2024). Työnantajat kannattivat hätätyön käyttöalan täsmentämistä työtaistelutilanteessa, ja palkansaajapuoli puolestaan vastusti hätätyösääntelyn muuttamista.

Jatkovalmistelua jatkettiin mietinnön pohjalta ottaen huomioon asiassa annettu lausuntopalaute ja asiaan liittyvät poliittiset linjaukset.

[1] Ks. HE 14/2025 vp, s. 12-14, jossa hätätyön käyttöalaa on kuvattu mietintöä tarkemmin. Joiltakin osin hätätyön käyttöalaa koskeva soveltamiskäytäntö on mietinnössä esitettyä laajempi.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address** Työ- ja elinkeinoministeriö	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

Esitysluonnos annettiin lainsäädännön arviointineuvoston arvioitavaksi 17.2.2024. Tuossa vaiheessa työriitalain 8 d §:n 4 momenttiin oli sisällytetty hätätyötä koskeva säännösehdotus, joka siis oli myös arviointineuvoston arvioitavana:

> *Jos 1 momentissa tarkoitettujen toimintojen keskeytymistä johtuva henkeä, terveyttä, omaisuutta, ympäristöä, eläinten hyvinvointia tai kansallista turvallisuutta koskevan vahinkoseurauksen uhka on siinä määrin välitön, ettei sen aiheutumista voida tässä laissa säädetyillä eikä millään muillakaan kohtuullisilla keinoilla välttää, vahinkoseurauksen välttämiseen sovelletaan, mitä työaikalain (872/2019) 19 §:ssä säädetään hätätyön teettämisestä.*

Jatkovalmistelun jatkuessa valitun sääntelytekniikan osalta käytiin keskustelua oikeusministeriön asiantuntijoiden kanssa. Työaikalaissa säädetään hätätyön lisäksi työsuojeluviranomaisen valvontatoimivallasta ja hätätyön perusteettomaan käyttöön liittyvästä rangaistusseurauksesta. Nämä työaikalain säännökset eivät olisi välttämättä ulottaneet vaikutuksiaan työriitalain puolella säädettyyn hätätyösääntelyyn. Tästä syystä ehdotettu säännös päädyttiin sijoittamaan osaksi työaikalain 19 §:ää. Säännöksen aineellinen sisältö pysyi pääasiassa ennallaan, joskin hätätyösäännöksen käyttöalaa kavennettiin rajaamalla säännöksen soveltaminen vain tiettyihin 8 d §:n momentissa tarkoitettuihin toimintoihin.

> *Hätätyötä saa lisäksi teettää, jos työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain (420/1962) 8 d §:n 1 momentin 1–8 tai 11 kohdassa tarkoitettujen toimintojen keskeytymisestä johtuva henkeä, terveyttä, omaisuutta, ympäristöä, eläinten hyvinvointia tai kansallista turvallisuutta koskevan vahinkoseurauksen uhka on siinä määrin välitön, ettei sen aiheutumista voida mainitussa laissa säädetyillä eikä millään muillakaan kohtuullisilla keinoilla välttää.*

Hätätyösäännöksen siirto työriitalaista työaikalakiin oli luonteeltaan tekninen ja varmisti sen, että työsuojeluviranomainen voi säännöstä valvoa ja että hätätyön perusteettomasta käyttämisestä voi seurata rangaistusseuraamus, kuten oli tarkoitettu. Siirrolla ei tavoiteltu muuta muutosta.